

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 24

LJUBLJANA, DNE 10. JUNIJA 1937

LETO X.

Rozman Jožko:

Cene rastejo

Izboljšanje gospodarskega položaja v svetu nam je prineslo tudi znaten porast cen, in to skoraj pri vseh vrstah tako agrarnih kot industrijskih proizvodov. Razlika je le v tem, da so cene industrijskim proizvodom porasle bolj kot agrarnim.

Ni treba zato prav velikega študija. Zadostuje, da zasledujemo poročila o tržnih cenah, katere objavljajo razni listi. Naj sledi nekaj takih poročil. Trgovski list od 7. junija t. l. priobčuje pod notico »Cene premogu«:

Vljudo obveščamo vse cenjene odjemalce, da so trgovci s kurivom zbog ponovnih povišanj javnih dajatev primorani povišati prodajne cene vseh vrst premoga. Ti poviški so v prometnem davku Din 1.35, pri dovlačilni taksi na železnici Din 1.— in najnovejša obremenitev za bratovsko skladišnico Din 2.70, skupaj torej Din 5.05 na tono. Zato se od ponedeljka, dne 7. junija dalje zviša cena premogu pri vseh vrstah za Din 5.— pri toni, kar naj p. n. odjemalci blagovljivo vzeti na znanje.

Sekcija trgovcev s kurivom združenja trgovcev.

»Slovenec« od 25. maja t. l. pod naslovom »Ponovna podražitev papirja in kartona«:

20. maja 1937 so se ponovno zvišale cene papirja in kartona za 10% od dosedanjih cen. To je že četrto zvišanje v kratki dobi od januarja t. l. pa do danes in znašajo ta štiri zvišanja cen skupaj 26%. Poleg tega je uvedena od 1. aprila t. l. skupna banovinska trošarina 15 par na vsak kilogram papirja, kar je posebno občutljivo pri težjih papirjih in kartonih. To ponovno, naglo zvišanje cen je nastalo vsled ponovne podražitve surovin, posebno celuloze, za izdelavo papirja in kartonov, na kar smo že svoječasno v časopisu opozorili.

Društvo tiskarnarjev v Sloveniji.

»Jutro« od 17. marca t. l. pod naslovom »Cene surovinam se nadalje dvigajo«:

Baker se je v dveh letih podražil za 150%, svinca za 228%, cink pa za 180%. Dviganje cen najvažnejšim surovinam na svetovnem trgu, ki je bilo že lani precej občutno, je v letošnjem letu zavzelo tak obseg, kakršnega nihče ni pričakoval. Vsak dan javljajo z velikih svetovnih tržišč za surovine nove rekordne tečaje. Pri tem pa je najbolj značilno, da pri naraščajočih cenah povpraševanje prav nič ne popušta. To velja zlasti za one surovine, ki so važne za oboroževalno industrijo, predvsem za kovine. Gotovo ima tu svoje prste vmes tudi spekulacija, vendar je na drugi strani odločilno tudi dejstvo, da so se razpoložljive zaloge v najvažnejših surovinah znatno skrčile. V naslednjem podajamo kratek pregled gibanja cen najvažnejšim surovinam v zadnjih dveh letih (v oklepajih označba tržišča, za katero velja primerjava cen):

	15. 3. 35	15. 3. 37
pšenica (Chicago)	92.75	136.25
pšenica (Rotterdam)	3.07	8.50
koruza (Chicago)	79.12	106.25
sladkor (London)	4.50	6.50
kava Rio (London)	5.00	7.35
bombaž (Newyork)	11.30	14.85
volna česana (Anvers)	23.12	35.12
konoplja-manila (Lon)	12.50	31.00
kavčuk (London)	5.62	11.60
baker, elektrol. (Lon)	31.25	80.00
svinec (London)	10.56	34.50
cink (London)	11.81	35.50
kositer (London)	216.00	311.00

»Trgovski list« od 15. marca t. l. v rubriki »Teden na ljubljanski borzi« poroča o cenah lesa, katere so znašale:

	15. 3. 37	7. 6. 37
Smreka, jelka (m ³)	Din	Din
hlodi I., II., monte	90 120	100 130
škorete, podmerne		
od 15 cm	220 250	215 255
kratice, za 100 kg	25 30	30 35
Bukevi:		
deske, plohi, naravni		
neobrobjeni, monte	230 250	235 255
deske, plohi, parjeni		
ostrorobi I., II.	470 520	485 535
Hrast:		
hlodi I., II.	200 230	240 270
bordonali	800 900	820 920
Parkeji:		
hrastovi za m ²	45 58	48 55
bukovi za m ²	34 40	37 44
Želez. pragi:		
hrastovi za 1 kom.	32 34	33 35
bukovi za 1 kom.	22 24	23 27

Žito:

	15. 3. 1937	7. 6. 1937
Koruza:		
času primerno suha, s kvaliteto garancije, franko nakl. postaja,	82.50 83.50	96.— 97.—
prekomerno suh činkvanti, letine 1936, zdrav, rešetan, franko naklad. postaja	115.— 116.—	115.— 118.—
Pšenica:		
banatska, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja	154.— 155.—	175.— 176.—
bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešet., plačljivo proti duplikatu, fco nakl. post.	155.— 156.—	176.— 176.—
Rž:		
72 kg, 2%, fco vagon gornjebačka postaja	138.— 140.—	141.— 143.—
Ječmen:		
spomladanski, 67 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplik., fco nakl. postaja	137.— 140.—	138.— 141.—
Ajda:		
zdrava, rešetana, siva, pariteta Ljubljana	125.— 130.—	126.— 131.—

Mlevski izdelki:

Moka:		
pšenična 0g, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	245.— 250.—	265.— 270.—
pšenična 0g, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	245.— 250.—	265.— 270.—
pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	225.— 230.—	245.— 250.—

Javna kuhinja v Delavski zbornici je pred dnevi sporočila svojim abonentom, da mora z ozirom na povišanje cen življenjskih potrebščin zvišati cene hrani za 1 Din v vsakem oddelku. To utemeljuje takole:

Od pretekle jeseni ste lahko opazili, da so se cene vseh življenjskih potrebščin, zlasti pa živil, občutno dvignile. Samo nekaj primerov naj služi našim cenj. gostom v dokaz, da je naša gorenja trditve točna. Od pretekle jeseni se je dvignila cena masla za 33%, govejega mesa za 43%, telečjega mesa za 45%, svinjskega mesa za 20%, moke za 23%, testenin za 20%, riža za 12%. V istem razmerju pa so se zvišale cene zelenjavi, sadju in vsem drugim živilom. Navesti bi Vam ne mogli niti ene vrste blaga, ki se v tem času ni podražila. Dviganje cen se je pričelo že lansko pomlad, od lanske jeseni pa so se cene dvigale tako naglo, da niso danes cene živil v nikakem razmerju s cenami hrane v naši menzi.

»Slovenec« od 29. maja t. l. poroča pod naslovom »Indeks cen v aprilu«:

Po podatkih Narodne banke je bil indeks cen na debelo v aprilu letos nasled-

nji v primeri s prejšnjimi podatki (cene 1926—100):

	apr. 1936	mar. 1937	apr. 1937
rastl. proizv.	76.3	67.8	65.8
živina in proizv.	56.5	64.3	65.7
miner. proizv.	81.1	87.6	87.6
indust. proizv.	69.4	75.4	76.6
skupni indeks	69.1	72.1	72.3
izvozni proizv.	64.6	—	68.2
uvozni proizv.	71.9	—	74.2

Iz tega indeksa se vidi, da se cene rastlinskih proizvodov znižujejo, še vedno naraščajo cene živine, da pa narašča tudi indeks cen industrijskih proizvodov, kar pomeni, da se kupna moč kmetijskega prebivalstva zopet krči.

»Slovenec« od 6. oktobra 1936 poroča v notici »Indeks cen na drobno v Ljubljani« med drugim tudi sledeče:

Ljubljana je po letu 1930 doživela največji dvig cen na drobno izvemši Skopljia, kjer je bil dvig cen še večji. V juniju 1934 je znašal indeks cen na drobno v Ljubljani 79.9, ki se je dvignil v istem mesecu 1935 na 83.9 in istem mesecu leta 1936 na 87.8. Za leto 1937 še ni podatkov.

Podražitev vseh proizvodov na celi črti. To dejansko plača konzument, katerega veliko večino tvorijo delavci in uradniki. Z drugimi besedami bi se reklo, poživitve in navidezno izboljšanje gospodarskega stanja gre na račun povišanja cen in s tem zmanjšanja kupne moči širokih plasti naroda. Na prvi

Papirničarji na Količevem so dosegli novo izboljšanje plač

Že pred nekaj meseci je delavstvo papirnice Bonač na Količevem potom JSZ začelo gibanje za sklenitev kolektivne pogodbe, s katero naj bi se uredilo delovno in plačilno razmerje pri podjetju zaposlenega delavstva. Tvrdka Bonač je bila sicer pripravljena skleniti kolektivno pogodbo, ni pa pristala na izboljšanje plač. Ker je zaradi tega stališča podjetja nastal med delavstvom in tvrdko spor, je JSZ na podlagi uredbe o minimalnih mezdah zaprosila bansko upravo, da skliče uradno razpravo. Ker je spor obstojal le v pogledu plač, se je na razpravi dne 1. junija dosegel med obema strankama sporazum, ki se glasi:

1. Mezdna tarifa.

Počenski z dnem 4. junija 1937 se uveljavljajo naslednja mezdna tarifa:

I. kategorija	Din 8.25
II. »	» 5.40 —
(v to kategorijo se uvrstijo tudi strugarji)	
III. »	» 5.15
IV. »	» 4.75
V. »	» 4.40
VI. »	» 4.15
VII. »	» 4.—
VIII. »	» 3.25
IX. »	» 3.—
X. »	» 2.75

Delavci na kolodvoru spadajo v VII. kategorijo ter se jim njihov tedenski pavšal sorazmerno zviša.

2. Določitev akordnih postavk.

Stranki izjavljata, da to vprašanje ni smatrati več spornim ter se bo sporazumno uredilo.

3. Obe stranki ponovno izjavljata

pogled bi kdo mislil, da imajo morda od tega dobiček vsaj kmetje. Vendar je to le navidezno, kajti blago se od kmetov pravočasno kupi po nižjih cenah, čim pa je na varnem pri prekupcih, cene zrastejo.

Najbolj so pri tem prizadeti delavci, ki so že sedaj le z veliko težavo krili najnujnejše potrebe za življenje. S to draginjo je vrednost njihovih plač postala znatno nižja, za svoj zaslužek dobe veliko manj kot pred časom.

Številke to nedvomno dokazujejo.

Vendar pa nihče ne more zahtevati, naj bi delavstvo za procvit in porast gospodarskega blagostanja prinašalo še žrtve. Pač pa je prav, da od tega tudi ono prejme svoj delež v obliki višjih plač.

Ta zahteva ni važna samo v interesu delavstva, temveč tudi v interesu zdravega razvoja vsega narodnega gospodarstva.

Delavstvo je že sedaj komaj živelo. Podražitev najnujnejših življenjskih potrebščin spravlja delavstvo v še slabši položaj, ker zmanjšuje njegovo kupno moč. Posledica tega bo manjše povpraševanje po blagu in zato nov gospodarski zastoj. Praktično se to pravi, ako hočemo, da bo napredek, ki se je začel kazati, trajnejši, treba ohraniti delavstvo vsaj na tisti stopnji kupne moči, ki jo je do sedaj imelo, drugače bo ves trud zaman.

svojo pripravljenost pristopiti k razgovorom zaradi sklenitve kolektivne pogodbe.

4. Prednji sporazum velja za dobo enega leta. Po preteku enega leta ga mora vsaka stranka odpovedati z enomesečnim odpovednim rokom, sicer se veljavnost sporazuma avtomatično podaljšuje.

Ugotoviti moremo, da pomeni ta uspeh znatno izboljšanje sedanjih plač in to za večino delavstva, ker se je pri razpravah stremelo v prvi vrsti za tem, da se čim bolj zvišajo nižje plače, pri katerih je prizadeta velika večina delavstva. Vemo, da tudi s tem poviškom nismo zadovoljili vsega delavstva, ki je upravičeno pričakovalo večjega zvišanja plač. Morda bi se s kako ostrejšo borbo dalo doseči več. Moramo pa biti odkriti in priznati, da kake ostrejša borbe za enkrat nismo želeli, zlasti ker je končno tudi podjetje pokazalo precej dobre volje za sporazumno rešitev pri ureditvi plač.

Podjetje je predložilo JSZ konkretni predlog kolektivne pogodbe, iz katerega vsebine posnemamo, da bo verjetno v najkrajšem času sklenjena tudi kolektivna pogodba. S tem bo delovno in plačilno razmerje za dobo enega leta urejeno. Brez dvoma se delavstvo na Količevem zaveda, da je ta uspeh velik korak naprej in da se bo v dohodnem času moglo s svojimi plačami izenačiti s plačami svojih sodelavcev v Vevčah. Ta zavest naj bodri delavstvo, da bo tudi v bodoče vršilo dvojne glavne dolžnosti, to sta: dolžnost pri delu in dolžnost do organizacije.

Strokovna zveza gradbenega in opekarskega delavstva

Radomlje. V nedeljo, dne 13. junija 1937, bo ob pol 10 dopoldne v gostilni »Kaplja« v Radomljah sestanek opekarskega delavstva. Na sestanku bo poročal zastopnik JSZ. Vse tovariše vabimo, da se sestanek v čim večjem številu udeležijo. Le ako bomo organizirani in enotni, bomo mogli tudi uspešno braniti naše interese. Zato vsi do zadnjega na sestaneke.

Vrhnik. Po naših lesnih, usnjarskih in opekarskih obratih je zaposlenih nekaj stotin delavcev. Vsi so bili neorganizirani in so mirno sprejemali delovne in plačilne pogoje, ki so jih določala podjetja. Vztrajnemu prizadevanju tovariša Grošlja je končno uspelo, da se je tudi med našimi delavci zbudila delavska zavest. Večje število lesnih in opekarskih delavcev je vstopilo v Jugoslovansko strokovno zvezo.

Imeli smo že več sestankov, na katerih so tovariši Grošlj, Bore, Pestotnik, Nagode in Koprive podali pregled najnovejših socialnih zakonov in razjasnili njih praktično vrednost za zboljšanje sedanjega slabega položaja delavcev. Poročali so o borbi, ki jo vrši Jugoslovanska strokovna zveza za boljše življenjske pogoje delavcev in za njihove življenjske pravice.

Položaj, v katerem se nahaja vrhniško delavstvo, nas nujno sili, da se združimo in potem organizacije priborimo delavstvu plače, kot jih imajo delavci enake stroke drugod. Sedaj, ko je predložena kolektivna pogodba za opekarsko delavstvo, se hočemo in moramo organizirati tudi vrhniški opekariji. Saj je razlika med našimi plačami in plačami po opekarnah, kjer so delavci organizirani, skoraj 1 Din.

V nedeljo, 13. t. m., se vrši ob 9 dopoldne v Rokodelskem domu na Vrhniku sestanek, na katerega povabite tudi neorganizirane tovariše.

Pragersko. V soboto 5. junija je bil v gostilni Štampfl sestanek opekarskega delavstva, katerega so se udeležili delavci v lepem številu. O pomenu delavske strokovne organizacije, predvsem pa Jugoslovanske strokovne zveze, je poročal tov. Rozman P. iz Maribora.

Ig pri Ljubljani. Opekariji, zaposleni na opekarni Camino v Dragi pri Igu, smo pred kratkim stopili v akcijo, da bi se organizirali v JSZ.

Komaj smo začeli delo na tem polju, smo doživeli presenečenje. Kljub temu, da se povsod govori, povsod čita, in javno nastopa proti krivičnim socialnim razmeram, ki jih danes delavstvo mora prenašati, se še dobijo nezavedneži, da g. podjetnikom še vso stvar komaj v povojih neso na uho. G. podjetnik, kakor večina drugih, ki dobro vedo, kako delavec strada, morajo seveda vsako tako gibanje že v kali zadušiti, sicer bi se jim krivični viri, ki teko v njihov nikdar poln žep na račun delavskih mezd, osušili. G. Camino naj ne misli, da je z redukcijo dveh delavcev in povišanjem mezd za 0,25 din na uro dobro rešil svojo stvar, nasprotno. S tem je le pokazal, da, če bomo zavedni in si bomo usidrali v srce geslo: vsi za enega, eden za vse, bomo enkrat za vselej povedali tem gospodom, da za naš žolodec režejo premajhen kos kruha.

Vi tovariši pa, ki niste bili zavedni, ste pahnili v nesrečo svoja dva tovariša, dobili eno »krono«, ki bi sicer morali dobiti najmanj tri, povejte beli vrani, da je tudi Juda izdal Kristusa za 30 srebrnikov, a svoj konec je pozneje vzel na figovi veji.

Strokovna zveza papirničarjev

Količevo. Dne 6. junija 1937 smo imeli sestanek, na katerem so poročali zastopniki delavstva o poteku in rezultatu pogajanj delavstva v tovarni Bonač za sklenitev kolektivne pogodbe. JSZ je odpravila sporazum iz leta 1931 že novembra 1936 in predložila osnutek kolektivne pogodbe. Zadeva se je zavlačevala od meseca do meseca, tako da smo prišli do odločilnih pogajanj šele 1. junija 1937. (Poročilo o rezultatu pogajanj je na prvi strani.)

Na sestanku so se obravnavale tudi tekoče zadeve organizacije. Zlasti je delavstvo enodušno nastopilo proti raznim špičelnim in božnjimi ob prvi priliki temeljito obračunalo.

**Dobro blago Vam nudi samo
tvrdka, ki ima mnogo odjemalcev.
Zato nudijo dobro
blago vse tvrdke, ki pri nas
oglašujejo, ker s tem širijo
krog svojih odjemalcev!**

Širša seja načelstva JSZ

V nedeljo, dne 6. junija 1937, popoldne so se zbrali člani ožjega in širšega načelstva JSZ, da obravnavajo tekoča vprašanja in delo JSZ v zadnjem času. Sejo je vodil tovariš načelnik Srečko Zumer. Poleg članov ožjega in širšega načelstva so bili navzoči tudi vsi strokovni tajniki JSZ.

Po čitanju in odobrenju zapisnika je tajnik Rozman podal kratko poročilo o važnejših dogodkih in delu JSZ. Njegovo poročilo se je nanašalo predvsem na mezdna gibanja, katera so se v zadnjem času vršila, in to stavbincev, papirničarjev, kovinarjev itd. Nadalje je poročal o reorganizaciji JSZ in tečajih za obratne zaupnike, kateri se bodo organizirali po vseh večjih delavskih centrih. Za njim je podal poročilo o stanju in delu mariborske ekspoziture tov. tajnik Peter Rozman, nato pa še tov. Pestotnik iz Kranja.

Ker bo v nedeljo, dne 27. junija 1937, centralni občni zbor, je seja razpravljala tudi o pripravah za centralni občni zbor. Sestavil se je predlog kandidatne liste, katero bo načelstvo predložilo občnemu zboru. Prav tako se je sklepalo o vseh ostalih vprašanjih, ki prihajajo v poštev za centralni občni zbor.

Tov. Zumer Srečko je naglašal važnost občnega zbora. JSZ je danes organizacija, ki brani demokracijo in

osnovna krščanska načela v praktičnem življenju. JSZ je tudi v vsakem važnejšem trenutku pogumno rekla svojo besedo. Tako je pred leti dala spomenico, v kateri je ugotovila položaj in stanje našega delavstva, brez vsakih oklevanj je povedala svoje mnenje o amandmanih v finančnem zakonu za leto 1937-38. Prav tako pa je tudi povedala svoje stališče k minimalnim mezdam. Odločnost JSZ, posebno v zadnjem času, je nujno potrebna, ker delavstvo bo le tedaj uspelo v svoji borbi, ako bo odločno in borbeno. Bodočnost je temna in nejasna. Zato je potrebno, da bo delavstvo kar bolj enotno združeno in organizirano. Občni zbor JSZ mora zato dati močan poudarek tej delavski enotnosti, posebno v naših vrstah.

Po njegovem poročilu je podal kratko poročilo o finančnem položaju JSZ tov. blagajnik Velkavrh. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da JSZ kljub vsem težavam utira pot naprej in se bori, da dvigne gospodarski položaj delavstva.

Širša seja je sprejela več važnih sklepov, tako glede občnega zbora, kakor ostalega dela JSZ. Po daljši debati, v katero so posegali posamezni tovariši, je ob pol šesti uri zvečer tov. predsednik tovažno sejo zaključil.

Ustanovni občni zbor Strokovnih zvez lesnega, gradbeno-opekarskega in kemičnega delavstva

Za nedeljo, 6. junija 1937, je načelstvo JSZ sklicalo ustanovne občne zbore strokovnih zvez, in sicer: »Strokovne zveze lesnega delavstva«, »Strokovne zveze gradbenega in opekarskega delavstva« in »Strokovne zveze kemičnega delavstva«. Vse krajevne skupine, katere prihajajo za navedene stroke v poštev, so poslale svoje delegate. Občne zbore je vodil tov. Bore Mavricij iz Duplice. Po ugotovitvi sklepčnosti je dobil besedo tov. Rozman, ki je obrazložil namen organizacije in izvedbe strokovnih zvez. Njegovo precej obširno poročilo je pokazalo, da JSZ stremi za tem, da pritegne čim več tovarišev k aktivnemu delu v strokovno organizacijo, predvsem pa, da se bodo posamezne stroke v svojih vprašanjih same vodile in upravljale.

Nato so se vršile volitve, pri katerih so se za vsako stroko posebej izvolili ožji in širši odbori. V širši odbor je določila vsaka skupina od navedenih strok po enega člana. Le-ti pa so potem iz svoje srede takoj na občnem zboru izvolili ožje odbore. Tako so bili za strokovno zvezo lesnega delavstva izvoljeni v ožji odbor: Bore Mavricij, predsednik (Duplica), Kováč Leopold, podpredsednik (Preseje-Podpeč), Štibelj Gašper, tajnik (Št. Vid), Žagar Tone, odbornik

(Stahovica), Porenta Ivan, odbornik (Škofja Loka).

Za strokovno zvezo gradbenega in opekarskega delavstva so bili izvoljeni v ožji odbor: Čuk Danilo, predsednik (Vič-Dobrova), Ciperle Lovro, podpredsednik (Kranj), Snoj Silvo, tajnik (Vič-Dobrova), Zabavnik Janez, odbornik (Domžale), Morela Valentin, odbornik (Dol pri Ljubljani).

Za ožji odbor strokovne zveze kemičnega delavstva so bili izvoljeni kot predsednik Svobljšek Lojze (Kranj), Koželj Janez, podpredsednik (Domžale), in Jarc Franc, tajnik (Ljubljana). Po izvršenih volitvah se je razvila daljša debata o položaju delavstva lesne, opekarske in gradbene stroke. Tov. Rozman iz Maribora je poročal o plačah in razmerah opekarskega delavstva na Štajerskem. Tov. Bore pa je pojasnjeval razmere v lesni stroki in ugotovil, da bo treba tudi v lesni stroki trdo prijeti za delo, ako bomo hoteli, da se temu delavstvu izboljša položaj. V debato so posegali tudi ostali delegati. Po debati je bilo sprejetih več važnih sklepov, katere bodo morali izvesti strokovni odbori. Občni zbori navedenih strok so pokazali, koliko je še nerešenih vprašanj in koliko dela čaka novo ustanovljene strokovne zveze. S temi občnimi zbori je tudi zaključeno delo na reorganizaciji JSZ.

Tečaj obratnih zaupnikov v Kranju

Delavska strokovna organizacija bi ne vršila v polni meri med delavstvom svojega poslanstva, ako ne bi skrbela tudi za njegovo izobrazbo. Le izobražen delavec more uspešno nastopati in braniti svoje pravice. To pa še prav posebno velja za tiste delavce, katere si je delavstvo postavilo kot svoje zakonite predstavnike in zagovornike — obratne zaupnike. Zato je JSZ sklenila organizirati tečaj za obratne zaupnike, izvoljene na listah JSZ. Prvi tak tečaj se je vršil v nedeljo, dne 30. maja, v Delavskem domu v Kranju. Prišli so zaupniki iz Trziča, Škofje Loke in vseh kranjskih tovarn. Prvi je predaval dr. J. Pokorn iz Škofje Loke o te-

mi »Sodobna zaščita delavskih obratnih zaupnikov«. Njegovo izredno zanimivo predavanje nam je dokazalo, da je delavski obratni zaupnik od strani naših sodišč še razmeroma dobro zaščiten. »O tehniki meznega gibanja« je predaval tajnik J. Rozman. V svojem govoru je nakazal hibe, katere napravlja delavstvo pri meznih gibanjih. Nato je govoril tov. Bore iz Duplice o temi: »Praktično delo delavskega obratnega zaupnika v obratu.« Tudi njegov referat je bil zelo zanimiv. S preprosto besedo je pokazal, kakšen mora biti zaupnik, da more uspešno vršiti svoje težko in odgovorno delo. Tečaj je nad vse pričakovano dobro uspel.

Nedeljski počitek

Javornik, 7. junija 1937.

Zakon o zaščiti delavcev določa v industrijskih podjetjih 48-urni delovni čas. Zakon izrecno pravi sledeče: § 6. odstavek 3. če pristanejo delavci industrijskih in rudarskih podjetij »prostovoljno«, se sme delovni čas podaljšati itd. To podaljšanje velja, če to sklenejo »štiri« petine delavstva enega podjetja s tajnim glasovanjem.

Danes pa posamezniki prakticirajo pač tako, kakor jim bolje nese. Če obratovodja vidi, da delavstvo ni zadovoljno z nedeljskim delom, ne izvede tajnega glasovanja, temveč pokliče gotovega svojega zaupnika, da izvede posamezno javno glasovanje. (Kako to glasovanje izpade, delavstvo ne ve, temveč se enostavno nalepi razglas: »To nedeljo se v tem obratu dela!« Gorje delavcu, ki se ukazu ne pokorava, vrata tovarne so mu odprla, na cesti pa že čaka njegov namestnik. Pozivamo oblast, naj zakon velja za vse, ne pa da se drži samo tam, kjer zadene delavstvo. Mi krščanski socialisti hočemo vedno in povsod spoštovati zakon, dolžnost naša je, da vedno in povsod protestiramo proti nedeljskemu delu.

Inšpekcija dela naj dobi potrebna sredstva in naj malo bolj pogleda po podjetjih, kaj danes uganja denarna sila s slovenskim delavcem. — Krščanski socialist.

G. dopisniku »Na Mejah« na članek »Nedeljski počitek«. Poročevalcu »Na Mejah« bi priporočal, da pride ob nedeljah malo pogledat na Javornik in bo videl in slišal, da se na Javorniku skoraj ne pozna, da je nedelja. Kakor se vidi iz članka, sedi g. dopisnik le pri mizi in piše, ne ve pa, kaj je napisal. Dopisniku bi priporočal, naj se obrne na podružnico ZZZ na Jesenicah in naj ona, ki je, kakor se vidi iz pisanja omenjenega lista, skoraj najmočnejša strokovna organizacija na Jesenicah, prepreči vsa produktivna nedeljska dela. Ona ima danes po pisanju tega lista pri KID veliko moč. — Član J. S. Z.

Strokovna zveza kovinarjev

Kamniki. Vsemu članstvu tovarne »Titan« na Perovem sporočamo, da se vrši članski sestanek delavstva omenjene tovarne dne 14. junija ob pol 6 zvečer v gostilni pri Vovku. Govoril bo tov. Rozman Joško. Ker je sestanek velike važnosti, pozivamo vse članstvo, naj se ga sigurno udeleži. Vsak količnik zaveden član in delavec bo gotovo žrtoval nekoliko časa in ne bo delal nepotrebnih izgovorov.

Strokovna zveza tekstilnega delavstva

Vir. Preteklo nedeljo se je vršil članski sestanek naše strokovne skupine tekstilnega delavstva na Viru. Sestanek je bil dobro obiskan. Na žalost pa se še vedno najdejo nekateri, ki ne upoštevajo, kako velike važnosti je sestanek za vsakega člana. JSZ je zastopal tov. Fajfar, kateri je podrobno razložil uredbo o minimalnih mezdah. Z živimi besedami je podprl delavstvo in naglašal, kako velikega pomena je, ako je delavstvo strnjeno v strokovni organizaciji. Delavstvo je pazno sledilo njegovemu poročilu in izjavilo, da se bo še močneje oklenilo svoje strokovne organizacije Jugoslovanske strokovne zveze, kajti le JSZ je prava organizacija krščanskega delavstva.

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 6. junija 1937, je napravila krajevna skupina JSZ v Št. Vidu nad Ljubljano skupni izlet v prijazno vasico Dobeno nad Mengšem. Izleta se je udeležilo 97 članov, med katerimi je zavladala prava domača družabnost in delavska zavest in skupnost, ki je v današnjih težkih časih za delavstvo velikega pomena. Izlet je potekel v najboljšem razpoloženju; v upanju pa, da nam bo naša skupina organizirala še kak tak skupen izlet, si kličemo: bodimo složni v borbi in veselju!

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej. • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Nefrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva cesta 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2255 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 12.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—; za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Zumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čet

Tečaj obratnih zaupnikov za kamniško okrožje

JSZ je pred časom sklenila, da bo organizirala po vseh večjih delavskih okrajih tečaje za delavske obratne zaupnike, kateri so bili izvoljeni na kandidatih listah JSZ. Tak tečaj bo za obratne zaupnike tovarn kamniškega okraja v nedeljo, 13. junija, ob 10 dopoldne v prostorih Seršenove dvorane v Radomljah. Na dnevnem redu bodo trije referati in sicer: 1. Sodna zaščita delavskih obratnih zaupnikov (predava dr. Jože Pokorn iz Škofje Loke). 2. Tehnika meznega gibanja (predava tov. Peter Lombardo). 3. Praktično delo delavskega obratnega zaupnika v obratu (predava tov. Pangeršič iz Vevče).

Vse tovariše obratne zaupnike opozarjamo na ta važen tečaj in jih vabimo, da se ga zanesljivo udeležijo. Le izobraženi zaupniki bodo kos nalogam, katere se jim stavljajo na pot.

Strokovna zveza lesnega delavstva

Škofja Loka. Dne 20. maja se je vršil pri nas ustanovni občni zbor strokovne skupine lesnih delavcev JSZ v Škofji Loki. Navzoči so bili, kolikor niso bili zadržani od dela, tovariši in tovarišice iz Heinricharjevega podjetja. Za centralo je poročal tov. Grošelj. Razložil je položaj lesnega delavstva in pokazal nujno potrebo, da se delavstvo organizira, ako hoče kdaj doseči svoje pravice. Obljubil je, da bo JSZ podvzela akcijo, da se tudi za lesno delavstvo pribori kolektivna pogodba. Velik del navzočih se neorganiziranih delavcev je ob tej priliki vstopil v organizacijo. Sklep delavstva je bil, da bodo člani JSZ pridobili še vse neorganizirane, da se tako vse lesno delavstvo Škofje Loke združi v enotni strokovni organizaciji. V odbor so bili izvoljeni: Ivan Porenta, Skrabl Jože, Končan Pavel, Kobler Jakob, Hladnik Andrej; v nadzorstvo pa: Iglčar Alojzij, Oman Matevž, Stanovnik Pavel.

V nedeljo, dne 30. maja, se je vršil ponoven sestanek. Na tem sestanku je poročal tov. Bore. Sklep je bil, da podvzamemo potem organizacijo akcijo za izboljšanje plač v Heinricharjevem podjetju. Tozadavna pogajanja se bodo vršila dne 11. junija t. l.

Slovenjgradec. Naša strokovna skupina delavcev JSZ je imela v nedeljo, dne 30. maja t. l., izredni občni zbor. Zborovanje je vodil in otvoril tov. predsednik Slivnikar. Centralo je zastopal tov. Kores Martin, predsednik mariborskega okrožja, ki nam je v enournem govoru razložil pomen in potrebo organizacije in kolektivne pogodbe za stavbince. Zborovanje je posetil tudi č. gosp. Šmon, kaplan iz Starega trga, ki je v kratkih pa jedrnatih besedah priporočil res pravo in krščansko organizacijo, JSZ. Ker le na podlagi te se bo izvedlo izvajanje socialne zakonodaje in pravičnejši družabni red, za kar se mu vsi zborovalci srčno zahvaljujemo. Pristopilo je lepo število novih članov. Potem se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili naslednji tovariši: predsednik Lamut Ivan, podpredsednik Vrčkovnik Vinko, tajnik Košutnik Ivan, blagajnik Šmid A., odborniki: Planšak, Kotnik, Slatinek in Steharnik, nadzorstvo: Slivnikar in Smodej. Nato je še predlagal predsednik, da naj se vrši prihodnjo nedeljo kratka seja novega odbora in da naj se člani zavežajo svojih dolžnosti napram svoji organizaciji JSZ. Nato je zaradi procesije ob 10. zaključil zborovanje.

Sedaj pa tovariši, na delo. Člani spoznajte svoje obveznosti, funkcionarji svoje dolžnosti, pa uspeh ne bo izostal. Pridite pa tudi vsi tisti, ki še vedno stojite ob strani in vse to nekam nezaupno gledate v škodo samemu sebi in svojim sodelavcem, pa v veliko oporo tistim, ki še vedno smatrajo delavca kot neko nižje bitje, pri tem pa ne pomislijo na to, da je ravno delavec tisti, ki jim ustvarja njihovo blagostanje, jim zida vile in kupuje avtomobile. Zato pa delavci slovenjgraškega okraja vsi v Jugoslovansko strokovno zvezo. Vsi za enega, eden za vse.

Preserje pri Duplici. Sestanek lesnega delavstva JSZ se bo vršil v nedeljo, dne 13. junija, v prostorih gostilne Terezije Korbar in sicer popoldne ob 13. Sestanek je važen za celokupno delavstvo, ker se bodo reševala razna važna vprašanja. Sestanka naj se udeležijo vse članstvo, ker imamo itak že malo sestankov. Zavedajte se, da ste vi prava sila v organizaciji, ne dajte se begati od hujskačev, ki niso za drugo v tovarni, kot da netijo med delavstvom razdor in nezaupanje. V našem podjetju F. Stare v Preserjah je delavstvo po večini organizirano, le nekaj sezonskih je izven, ker so zaposleni samo v času, dokler traja sezona. Delavstvo v imenovanem podjetju si je precej izboljšalo položaj in to potomi svoje strokovne organizacije. Zato vsi na sestanek.

Boh. Bistrica. Pozivamo vse članke skupine, ki nimajo plačane članarine, da

Nameščene

Občni zbor Pokojninskega zavoda

Občni zbor Pokojninskega zavoda, ki se je vršil v nedeljo, 6. t. m., je napravil vtis gole formalnosti. Delegatje so se zbrali samo v toliko, da dajo svoj pristavek k poročilu predsednika in zadeva je rešena. Tako se je n. pr. minuli občni zbor izvršil v pol ure. Nasprotno bi pričakovali občnega zbora, na katerem bi se izmenjavale misli delegatov, obravnavale nove ideje, delo v preteklem letu itd. Vsega tega ni bilo. Zdi se nam, da je temu zelo veliko krivo dejstvo, da ima večino v PZ ena izmed nameščenskih organizacij, ki skrbno pazi na to, da se vsi predlogi, ki bi prišli od nasprotnih organizacij, po kratki debati odrinejo ad acta, ter da do njih izvršitve ne pride. Delegatje, četudi imajo voljo do delovanja, izgube veselje do krepkejšega uveljavljanja in se omeje na najzadnje uveljavljanje — glasovanje. Tako stanje ni zdravo ter podobnega občnega zbora nameščenci ne moremo biti veseli.

Po običajnih formalnostih in pozdravnih brzojavkah je predsednik dr. Milavec prebral svoje poročilo, v katerem je predvsem poudaril, da se rentna komisija drži strogo zakona, pa četudi na škodo zavarovancev. Svoje stališče zagovarja s tem, da bi bili poznejši rentniki — današnji zavarovanci — oškodovani, kadar pridejo na vrsto, ako bi se hotelo postopati preveč mlo z onimi zavarovanci, ki hočejo iti že v pokoj, pa nimajo še dopolnjenih zavarovalnih let. Tudi kontrola nad zavarovanjem osebja se je poostrišla ter zavod pošilja v trgovine, obrate in poslovalnice svoje revizorje, ki nadzirajo, če je vse osebje zavarovano. Zavod je lani nakupil na Poljskimi cesti dve hiši, ki sta obe zelo dobičkanosni. S sodelovanjem Kranjske industrijske

družbe zgradil zavod na Jesenicah stanovanjsko hišo za nameščence, kakor tudi v Splitu. Za podporo brezposelnih nameščencev — zavarovancev določi občni zbor vsot 160.000 Din. Za podpiranje vdov in sirot zavarovancev pa 100.000 Din. Občni zbor nanovo pooblasti upravo, da more tudi v tekočem letu nakupovati nepremičnine. Ob tej priliki je član uprave g. Ribnikar predlagal, naj bi Pokojninski zavod nakupil zemljišča, ta zemljišča parceliral, jih zazidal ter dal v zakup nameščencem. Po preteku 90 let naj bi pa vse zopet prišlo v last PZ, ki bi se izognil na ta način riziku, da bi izgubil na posojenem kapitalu. Nasprotno je pa ravatelj Kočmur predlagal, naj bi PZ zidal za nameščence stanovanja z eno sobo in kuhinjo.

Zanimivo je, da ne mine skoraj občni zbor, na katerem ne bi bilo govora o zidavi nameščenskih stanovanj v tej ali oni obliki. Tudi nameščenska organizacija, ki ima v upravi večino, je ob začetku delovanja, na prvem občnem zboru, slovesno obljubila, da se bo uprava PZ zavzela za izpeljavo tega načrta. Vendar ostane vedno vse pri besedah ter imamo vtis, da se to vprašanje sploh v upravi resno nikoli ni našlo. Zakaj to odklonilno stališče, nam ni znano. Slišali smo, da je eden izmed vzrokov ta, da zavodov arhitekt napravi vedno načrte, ki so predragi ter bi nameščenci ne mogli odplačevati postavljenih jim hiš. Smatramo, da to ne more biti vzrok, da se zidava še vedno zavlačuje ter ga je treba iskati drugje. Da je pa pomoč v obliki stanovanj za nameščence nujna potreba, dokazuje dovolj zgoraj omenjeno dejstvo, da se ta zahteva na vsakem občnem zboru ponavlja.

Borba za priznanje obratnih zaupnikov

Na Pragerskem obstoji že več let tovarna opeke bratov Steinklauber (avstrijskih državljanov). Ob polni sezonski zaposlitvi je zaposlenih nad sto delavcev. Poleg domačinov najema tovarna vsako leto tudi skupino delavcev iz Hrvatske. Plače so zelo nizke, nižje za domačine, kakor za Hrvate, čeprav pri vseh bolj strokovnih in strojnih delih delajo le naši delavci. Po zadnjem izplačilu je ugotovljeno, da zaslužijo n. pr.: delavka pri stroju, prinašalec gline ali vozač surove opeke, samo 81 Din na teden in to pri deseturnem delu. Zgalci opeke zaslužijo 207 do 210 Din tedensko, vlagalci surove opeke po Din 170. Kurjač zasluži na uro Din 2.50. Hrvate plača tovarna mesečno po 400—600 Din in jim daje tudi hrano (trikrat na dan polento) in prenočišče. Povišanju delavskih mezd se podjetje upira z vsemi mogočimi izgovori, zato skuša tudi vsako akcijo po zboljšanju, ki pride od strani delavstva, že takoj v kali zadušiti.

Delavci, domačini, so se v tej tovarni organizirali v JSZ. Najprej je bilo potrebno urediti vprašanje postavitve delavskih obratnih zaupnikov, katerih v tej tovarni še nikdar ni bilo. Podjetnik g. Karl Steinklauber je dal z lastnoročnim podpisom (na Zapisnik 3 A in celo na Razglas 2 A) pristanek, naj se volitve izvedejo po skrajšanem volivnem postopku. Te volitve so bile določene za dne 31. maja in so bile z nabitjem dotičnega razglašene. Delavstvo se je dne 31. maja ob določeni uri zbralo na volivni sestanek in je tudi soglasno potrdilo predlog volitev po skrajšanem postopku. Ko so sprejemali kandidatske liste, so Hrvati podali izjavo, da ne bodo sodelovali pri teh volitvah in nočejo imenovati nobenega svojega kandidata, niti predložiti svoje kandidatske liste. Predstavnik liste JSZ, tov. Rozman iz Maribora, jih je še posebej opozoril na zelo važno priliko, ki jim jih nudijo volitve obratnih zaupnikov. Izjavili so, da nočejo druge kot svojo hrvaško organizacijo. Ko se jim je pojasnilo tudi to, da se tu sedaj prav nič ne gre za kakšno organizacijo, marveč samo za delavske obratne zaupnike, so tudi nato odklonili svoje sodelovanje. S tem je bila predložena samo lista JSZ, ali lista naših domačih delavcev. Enostavno in brez kakršnih volitev je postala ta lista tudi izvoljena. Izvoljeni zaupniki so se takoj sestali na sejo in se konstituirali: starešina tov. Ferleš Josip, strojnik, tajnik pa tov. Zumer Josip, delavec. Ostali izvoljeni zaupniki so: tov. Gmajner Franc, Dueman Alojz in Lah Veronika, Namestniki pa Lorber Ludvik, Fideršek Jernej, Dolenc Franc, Rup Miha in Marčič Veronika. Izpolnile so se tudi vse potrebne volivne listine in se odposlale na pristojna mesta in podjetju.

jo poravnajo do 15. junija. Kdor do tega dne ne bo plačal, naj vrne legitimacijo odboru. Red je temelj vsakemu delu; tudi v organizaciji. — Odbor.

Se pred volitvami pa je bilo čutiti, da te volitve obratnih zaupnikov ne gredo v račun podjetju. Samo tri zaupnike bi naj delavstvo volilo in to take, na katere bi pristalo tudi podjetje. Ker pa se na volivni postopek ne razume niti podjetje, niti delavstvo, je vse to izpeljala organizacija JSZ. Abstinencia Hrvatov je bila najbrž naročena od neke druge strani, v dobri veri, ako Hrvatje ne bodo volili, bodo volitve neveljavne. Ker se je to ponesrečilo in so se volitve izvedle, zaupniki pa mandate sprejeli, je bilo treba najti drugih potoč, da se onemogoči izvolitev obratnih zaupnikov. Iz pisarne podjetja je bila izdana pola, na katero naj se delavci podpisajo, da so proti volitvam, češ da se niso v redu izvršile. Karakteristika neorganiziranega in zato nevednega in neodločnega delavstva se je pokazala tudi tu. Na volivnem sestanku ni nihče ničesar pripomnil, na polo podjetja pa se jih je skupno s Hrvati podpisalo nič manj kot 78, da so proti volitvam, katere so en dan prej odobrili. Delavstvu je nekdo celo grozil, da bo vsak odpuščen, kateri te pole ne podpiše. Podjetnik je poklical v pisarno tri zaupnike (zakaj ne vseh pet?) in izjavil, da jih ne prizna za od delavstva izvoljene predstavnike. Podjetje je proti tem volitvam vložilo tudi pritožbo na sresko načelstvo. Na intervencijo JSZ pa je podjetnik odgovoril, da se ne vtiha v te zadeve in prepušča to zadevo v ureditev delavstvu samemu. Tudi tu je vidna dvojna vloga.

Zakaj gre? Podjetje se boji, da bi delavstvo potom svoje strokovne organizacije ne zahtevalo povišanja plač in izvajanja obstoječe socialne zakonodaje. Podjetje hoče imeti močno roko vsepovsod, tudi nad delavskimi obratnimi zaupniki. Hoče imeti take zaupnike, ki bi služili bolj podjetju kot delavstvu, zato ta igra. Podjetje se v to zadevo sploh nima pravice vmešavati. Delavci! Ustvarite si moč strokovno organizacijo in svoje svobodno izvoljene obratne zaupnike ščitite po vseh močeh. To je prvi korak v borbi za delavske pravice, ki se v tej tovarni nikdar niso upoštevale. Inšpekcija dela, ko bo ugotovila vso neosnovanost pritožbe, hoče te volitve, katero je insceniralo podjetje pod firmo delavstva, bo dala vsemu delavstvu in izvoljenim zaupnikom najboljšo in zakonito zadoščenje s tem, da bo izvršene volitve, odobrila, svobodno izvoljene zaupnike pa potrdila in jim izdala tozadavne legitimacije.

Delavska tiskarna

Še ta mesec bo sklican občni zbor naše zadruge, zato naj oni člani, kateri nimajo plačane pristopnine, to čimprej plačajo, da si tako pridobijo pravico glasovanja. Nakazujte tudi na račun deležev. Nekaterim smo poslali opomine in jih ob tej priliki prosimo, da se gotovo odzovejo. Novi člani pristopajte! V združnosti je naša moč.

Okrožna prireditve »Krščanske delavske mladine« v Radomljah

Krajevne skupine naše mladinske organizacije KDM kamniškega okraja priredijo v nedeljo, dne 13. junija, v Radomljah celodnevno prireditve. Dopoldne ob 9 bo sv. maša z govorom na prostem pred cerkvijo. Po sv. maši pa bo za člane krajevnih skupin KDM Radomlje, Duplica in Kamnik tečaj v prostorih Seršenove gostilne. Popoldne ob pol 3 bodo slovesne litanije na prostem, po litanijah pa prav tako na prostem pred cerkvijo akademija z zelo pestrim sporedom.

Vse tovariše in tovarišice krajevnih skupin JSZ kamniškega okraja vabimo, da se te važne kulturne prireditve udeležijo.

Prav je, da podpremo našo mladino v njenem delu in ji damo poguma, da bo pri svojem težkem delu vztrajala, se vzgajala in izobraževala v zares dobre in sposobne delavske borce.

Doma in po svetu

Vlada je odobrila prosvetnemu ministru, da najame 20 milijonov dinarjev posojila da zgradi palače prosvetnega ministrstva v Beogradu. Posojilo bo dala Hipotekarna banka.

V 17 občinah so bile v nedeljo, dne 6. t. m., volitve. Večino je povsod dobila JRZ.

Zivković je prišel v Ljubljano na skupščino JNS za dravsko banovino. V soboto zvečer so ga po uradnem poročilu banske uprave sprejeli na kolodvoru pristaši JNS in demonstranti. Eni so ga pozdravljali, drugi pa so mu žvižgali in obmetavali avtomobile z gnili jajci. Policija je vzdrževala red in večjih nemirov ni bilo. Na poslopju »Kasinec« v Zvezdi je bilo razbitih nekaj oken in pet oseb je bilo arretiranih. V nedeljo je Zivković govoril o potrebi narodnega in državnega edinstva.

Nemški zunanji minister baron Neurath je prišel dne 7. t. m. v Beograd na prijateljski obisk Jugoslavije. Odnosaji med Nemčijo in Jugoslavijo so zelo prišrni, ker se obojestransko priznavajo upravičene koristi.

Vlada ljudske fronte v Franciji praznuje prvo obletnico svojega plodovitega dela za Francijo, posebno pa še za delavstvo. Stranke ljudske fronte so danes še bolj enotne kot pred letom dni. Za njimi je ogromna večina francoskega naroda.

Med Nemčijo in Vatikanom narašča napetost. Diplomatski stiki so na pol pretrgani. V Vatikanu imajo že pripravljeno »belo« knjigo o Nemčiji, a za enkrat še ne bo objavljena. Sedaj se mudi več nemških škofov v Rimu. Hitler je govoril na nekem zborovanju, da ne bo dovolil kulturnega boja s Cerkvijo, h kateremu so pred dnevi pozivali nemški ministri.

Nemški vojni minister Blomberg se mudi v Italijo, kjer mu prirejajo velike parade. Hočejo mu prikazati vso vojno silo fašistične Italije in njen novi militaristični duh. Poročajo, da je bila te dni podpisana med Nemčijo in Italijo vojaška »obrambna« pogodba. Proti komu?

Anglijo in Francijo dolži italijansko časopisje, da sta preprečili pri Rooseveltu, ameriškem predsedniku, sklicanje svetovne konference za omejitev oboroževanja, katero je predlagal Mussolini.

V Romuniji je zmogala pri volitvah v oblastne odbore kmetska ljudska stranka, ki je že več let potisnjena od državnega upravljanja v opozicijo. Stranka zahteva strogo demokratično politiko in jo ljudstvo v tej borbi zvesto podpira. Državno vodstvo bo moralo biti kmalu dano v roke tej stranki, če bodo hoteli merodajni vladati v soglasju z ljudskimi zahtevami.

Novo japonsko vlado je sestavil neki knez brez sodelovanja parlamentarnih strank. Nova vlada je le malo omiljena izdaja prejšnje skoraj čisto vojaške vlade.

Upor proti Japoncem je izbruhnil v severnih kitajskih deželah. Upornim vojakom se je pridružilo tudi ostalo prebivalstvo, katerega tareta beda in lakota. Japonci so poslali nad upornike dve polni diviziji in letala.

V Rusiji se nadaljujejo aretacije visokih državnih vojaških in civilnih funkcionarjev. Neki poročevalski uradi vedo poročati, da je Rusija preplavljena s trockisti. Poročajo tudi, da se časasno večja izletniška potovanja inozemcev po Rusiji, katera je zadnja organiziral ruski državni potovalni urad, prepovedana.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Seja banovinskega odbora za obrtno-nadaljevalno šolstvo

V soboto, dne 29. maja 1937, se je v kontorski dvorani Trgovske akademije vršila seja banovinskega odbora za obrtno-nadaljevalno šolstvo. Sejo je vodil inšpektor g. Preselj. Dalje so se udeležili odborniki gg. dr. Karel Pirjevec, direktor trgovske akademije v Ljubljani, Ivan Znidaršič, profesor srednje tehnične šole v Ljubljani, inž. Viktor Turnšek, prof. srednje tehn. šole v Ljubljani, dr. Ciril Pavlin, svetnik zbornice za TOI, Smerkolj in Ogrin za Zvezo industrijev in tajnik JSZ Rozman Joško. Na dnevnem redu je bilo poročilo predsednika, dalje čitanje zapisnika druge seje tega odbora, oddajanje mnenj in podajanje predlogov v strokovno šolskih vprašanjih in predmetih.

Iz zanimivega poročila, katerega je podal g. predsednik Mihajlo Preselj, je bilo razvidno, da se je napram zadnjemu šolskemu letu zvišalo število vajencev, kateri obiskujejo obrtno-nadaljevalne šole, od 5690 na 6200. Obrtno-nadaljevalnih šol je sedaj 32 s 136 razredi in 20 tečaj. Gremijalnih šol je deset, specialno strokovno-nadaljevalnih šol pa sedem, skupno z 245 razredi. Na vseh teh šolah poučuje 501 učitelj. Po novi uredbi o organizaciji obrtno-nadaljevalnega šolstva traja šolsko leto 9 mesecev in je tako podaljšano za dva meseca. Prav tako se je število učnih ur zvišalo od 9 na 10. Z ozirom na to so seveda znatno porastli tudi stroški. Ves proračun za to šolstvo znaša za šolsko leto 1936/37 1.900.000 din, kar je seveda spriču razmer in potreb veliko premalo. Z ozirom na to je stanje obrtno-nadaljevalnega šolstva naravnost obupno in je nujno stremeti za tem, da se najdejo viri in sredstva, ker drugače to šolstvo ne bo moglo nikamor.

Zanimivo je bilo med drugimi poročili tudi to, da raste število vajencev v mestu in pada na deželi, kar je seveda vzrok v tem, da imajo vajenci v mestih priliko se bolj izučiti svoje obrti, kakor tudi posejati res dobro obrtno-nadaljevalno šolo. V zadnjem času smo dobili tudi veliko prošelj za otvoritev novih obrtno-nadaljevalnih šol. Seveda vsem prošnjam ne bo mogoče ustreči iz enostavnega razloga, ker za to ni potrebnih sredstev. Občine sicer prvotno obljubijo, da bodo te šole tudi podpirale, vendar kasneje vsa ta bremena prevajajo na banovino.

Ugotovilo se je tudi, da je po vseh šolah stanje inventarja povsem neuporabno. Vendar spriču navedenih razmer,

Jože Gostinčar:

Še nekaj o dr. Jan. Ev. Kreku

Gorje zagovornikom kapitalizma, ker so sokrivi revščine množic! Poštenje je bilo Kreku sveto. On sam je bil dovršeno pošten in poštenje je zahteval od vsakega.

Ko je delal poročilo za socialno zavarovanje, je prišel k njemu neki človek in mu ponudil večjo vsoto denarja, da bi v korist kapitalizma kolikor mogoče poslabšal zavarovalni zakon. Krek ga je napodil na način, kakor se napodi vsak lupež, ako se zasledi, da hoče napraviti kako lumparijo. Vse njegovo mišljenje se je sukalo okoli vprašanja, kako odpraviti socialno bedo in njene posledice. Bil je moč načel. Načelo je bilo kažipot vsemu njegovemu delu. Vodilne osebe je upošteval iz discipline in pa v kolikor so one vršile pravilno svoje položaje. Človeka je smatral za zmotljivega in to tudi samega sebe. To najbolj dokazuje neki dogodek v Zagrebu. Tam so l. 1910 ob neki priliki priredili katol. dijakim nekako slavnostno prireditev, na katero je prišel tudi dr. Krek. Ko je stopil v dvorano, so ga burno pozdravili; on jim je zaklical: »Proklet, ki zaupa v človeka, in tudi če v Kreka!« Zaupati je treba v Boga in v načela, ki slone na božjem zakonu, to je bilo njegovo prepričanje.

23. S kom se more odkrito in pošteno razgovarjati? Ako se hočeš odkritosrčno razgovarjati in zvedeti resnico, pojdi med preproste delavce in kmete. To rečenico je Krek večkrat rabil v privatnih pogovorih.

Konec.

To je nekaj črtic iz Krekovega dela, mišljenja in raznih izjav. Iz vsega se vidi njegova plemenita duša, ki je bila usmerjena le v dobro človeka z uveljavljanjem krščanskih načel v javnem življenju in z njimi tudi res krščanske morale, ki je danes nikjer ni.

Tudi Krekov nauk se izgublja, posebno pri onih, ki jim je lastna oseba nad vse. Delavci in kmetje pa tega ne smejo pozabiti, ako hočejo sebi in vsemu narodu dobro!

Borba šentviških mizarskih pomočnikov in ZZD

»Prijatelji« okoli ZZD se na vso moč trudijo, da bi ustanovili v Št. Vidu svojo podružnico. Kar ne gre jim v račun, da bi ne bilo v takem kraju, kot je Št. Vid, njihove »delavske« organizacije.

Seveda se pri vsem tem poslužujejo vseh mogočih sredstev. Za Z. Z. D. agitirajo med pomočniki mojstri, več ali manj vplivne osebe nabirajo podpise vajencev in pomočnikov Ker jim vse to ne pomaga mnogo, so začeli pošiljati članom naše skupine še svojo »Delavsko fronto«, da bi jim s tem svojim glasilom dokazali, kako so katoliški in pa kako skrbje za ubogo delavstvo. Vedo namreč, da smo sedaj v meznem gibanju in bi vsekakor radi napravili razdor v prid šentviškim mojstrom.

Delavska mladina poroča

Krščanska delavska mladina Celja:

Naša idejna prireditelj je za nami. Imeli smo jo v nedeljo, 6. junija. Četudi je bil naš spored bolj skromen, a bil je bogat po vsebini. Bogat zato, ker je bila tu zbrana skupina mladih ljudi, fantov in deklet, ki so izpovedali svoj nazor in pokazali globok smisel za naše težko delo.

Govor o vajeništvu, ki ga je proizvajal mlad tovariš, je sestavljal sam in je bilo razvidno, koliko skritih moči je v teh mladih ljudeh. Tudi recitacije in deklamacije so si tovariši izbrali in naučili popolnoma sami in s tem pokazali, kaj naj bere naš mladi delavec.

Le škoda, da ob takih dnevih mnogo ljudi, ki spadajo tudi v naše vrste, bolj miče za tisti dve uri lepo pomladno solnce v naravo, park ali pa celo na promenade se jim zdi bolj prijetno in pametno. Seveda se med njimi najdejo tudi starejši nezavedneži. Pa nič zato, pri tem se ne bomo ustavljali.

Ljubljanski velesejem

V soboto, 5. junija, je bil slovesno otvorjen XVII. mednarodni pomladanski velesejem v Ljubljani. Velesejem je do zadnjega kotička zaseden in podaja mogočno sliko industrijske in obrtniške proizvodnje. Izбира in naročanje blaga bo na podlagi razstavljenih vzorcev vsakemu interesentu zelo olajšana, ker bo imel širok pregled izdelkov in cen. Posebne razstave so: lovska, gospodinjstva z modno revijo in vzorna razstava malih domačih živali. Velesejem traja do vključno 14. junija. Na železnica 50 odstotkov popusta.

To in ono

Jeseniskim zavijačem o papeževih okrožnicah v premišljevanje: dr. Gosar citira iz knjige dr. Jozef Püpenja l. 1932, stran 96, sledeče: Samo tako je mogoče razumeti, da je okrožnica »Quadragesimo anno« izzvala celo povoden najrazličnejših razprav o korporacijski družabni ureditvi, medtem ko so druge, prav tako važne in še važnejše točke v njej,

Gotovo pa je, da se takih »prijateljev« delavstvo izogiblje in jim ne naseda na razne njihove obljube, kajti ono samo dobro ve, kakšne težave so bile lansko leto pri sklepanju kolektivne pogodbe. Nekateri izmed tistih delodajalcev, ki so se najbolj upirali podpisati pogodbo, sedaj najbolj forsirajo svojo zeleno Z. Z. D. To je ena plat naše borbe.

Druga pa je ta (ki jo sami zeleni priznavajo v svoji zadnji »Delavski fronti«): zelenecem je znano, da borba prav kakor v Konjicah za zelence še ni končana in med borbo začeti cepiti delavstvo, je podlo izdajstvo nad delavstvom. Ta pečat si je Z. Z. D. kot »integralna katoliška« organizacija že priborila.

Tovariši, le pogum. Ko bodo videli krepke naše vrste in resno naše delo, se nam bodo gotovo pridružili.

Celje. V nedeljo, dne 13. junija t. l., ima celjska skupina kršč. delavske mladine ob pol 9 dopoldne svoj redni občni zbor ali pregled dela v preteklem poslovnem letu.

Udeležba članstva KDM obvezna! Naj ne bo nikogar, ki bi pozabil na ta dan. Iskreno vabimo tudi članstvo JSZ, kakor tudi vse naše prijatelje, ki mislijo in čutijo z nami!

Zagorje. V soboto, dne 12. junija, bo ob pol 8 občni zbor Mladinske zveze, K. D. M. v Zagorju. Vse člane vabimo, da se zanesljivo obnega zbora udeležijo in pripeljejo še novih mlajših delavcev. Za delavskega fanta velja delavska vzgoja, zato tudi vse organizirane člane naše krajevne skupine rudarjev prosimo, da svojo mladino pošljejo v K. D. M. Vsak, kdor je nad 14 let star, postane lahko član naše nove Krščanske delavske mladinske organizacije.

n. pr. o lastnini, o politični premoči kapitalizma, o brezdelnih dohodkih itd. ostale nekam neopažene ali pa jim vsaj ne pripisujejo tolike važnosti, kot jim v resnici gre. To dejstvo nam jasno priča, da smo tudi mi katoličani na splošno še mnogo premalo zreli in pripravljeni na zares temeljito in učinkovito preureditev družbe v smislu papeževih okrožnic. To velja tembolj, ker je med množico novih privržencev in zagovornikov korporacijske ideje brez dvoma tudi precej konservativnih elementov, ki vidijo v njej le potrdilo svojih zastarelih nazorov. Njim je korporacijska zamisel nove družabne ureditve predvsem le dobrodošlo sredstvo, ki naj bi pripomoglo njihovim nesocialnim in reakcionarnim nazorom znova do praktične veljave. Tako Gosar v svoji knjigi »Za nov družabni red«, stran 187. Vsem skupaj naj bi služila v svarilo usoda političnih katoličanov Italije in Nemčije, da je to celo nevarna igra, ki more zamoriti pravo katoliško življenje v delovnem ljudstvu. Pe.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Dala mu je denar in povedala člansko številko svojega moža. Pomočnik ji je napisal prejemnico in ji jo izročil. Žena je stopila vstran, da je lahko prišla bliže druga ženska, ki je stala za njo. Pomočnik jo je vprašal: »Želite?« Ženska pa ni odgovorila, marveč je pokazala na enega izmed nešteti kosov slanine in dejala: »Pol funta, prosim.« Te besede je izgovorila s sila visokim glasom. Opazovala je bila namreč gospo Cookovo, kako boječe se je vedla pri nakupovanju. In očitno je menila, da more izbirati med nešteti svežimi in celimi kosi slanine le tisti, ki le nekaj pomeni v družbi, pa čeprav sila malo. Toda slanina je bila slanina, vsa enako dobra. Cenejšo so rezali pri kraju, ker se ni izplačalo, da bi jo obešali na strop za razstavo. Veliki, debeli kosi, ki jih je ta ženska odnesla s sabo, so ji jamčili, da je na primerni družabni stopnji. Gospa Cookova je krenila proti izhodu. Pogledala ni nikogar, marveč je nepremično zrla v strop. Uganila je namreč misli in čustva, ki so se porajala v duši naivne ženske in ki niso bile v nobeni zvezi s slanino ali kakim drugim blagom. Ta ženska si je bila izbrala to blago zaradi tega, ker ji je bolj ugajalo nego ono; drugače pa je bilo z gospo Cookovo, zakaj bila je prisiljena, da vzame ta kos, če hoče sploh kaj dobiti. To je bila edina stvar, ki si jo je lahko »privoščila«. S sovraštvom v srcu je odhajala

iz prodajalne na večerno sonce. Imela je občutje, kakor da jo je žena izkoristila. »Zdaj pa k mesarju!« je dejala sama pri sebi, stopila preko malega trga in krenila na Gardener Street, kjer je stala predmestna mesnica. Zdruga je imela tu zopet drug svoj oddelek, ki je bil ob osmih že zaprt. Pogledala je na uro v stolpu nad pisarnami. »Deset minut manjka do osmih,« je pomislila in dodala: »Še bomo opravili.«

Ko so Cookovi prišli do mesnice, se je gnetla v njej gruča žensk. Žena se je med vrati obrnila in dejala možu: »Pojdita naprej, jaz vaju doidem!« Ivan in Janko sta krenila dalje po cesti proti tržišču.

Gospa Cookova se je vstopila sredi trgovine, za ženskami, ki so stale v vrsti pred blagajno. Bilo jih je približno šest. Nekatere je poznala, ker so prihajale tja po večini vsako soboto zvečer ob tem času. Prihitele so v zadnji minuti, pol ure, preden se je mesnica zapirala. Bile so prepričane, da bodo dobile dobrega mesa po smešno nizki ceni. Ivanka jih je pazno pregledala in se je kar malce oddahnila, ker ni našla med njimi ne gospe Cullenove ne gospe Corkillove. Bržkone sta bili tu takrat, ko je nakupovala ona v trgovini z živili. Ivanka jih je sovražila. Gotovo sta vedeli, da je treba počakati, dokler se ne začne mesnice zapirati. Šele potem so se meso in ribe dobro kupile. Toda najbrž sta bili toliko dostojni in obzirni, da nista tega obesili na veliki zvon.

»Pol krone, ali bo prav?« je veselo in prijazno vprašal mesarski pomočnik, ko je Ivanka vstopila. V rokah je držal kos svinine. Oči so mu počivale na zajetni ženski, ki je stala pred njim, in so se mu iskriale. Poznal je vse ljudi, ki so prihajali v mesnico tik pred osmo, in je vedel, kaj želijo.